

Publikace o Věře Jičínské zachycuje život a tvorbu výjimečné umělkyně první poloviny 20. století v širších sociálních, kulturních a genderových souvislostech. Vydala ji královéhradecká galerie.

První monografii o malířce Věře Jičínské (1898–1961) vydala Galerie moderního umění v Hradci Králové u příležitosti právě probíhající stejnojmenné výstavy (16. 4. – 10. 9. 2023). Dvou set stránková kniha s bohatým obrazovým doprovodem přibližuje stěžejní aspekty tvorby této pozoruhodné a neprávem opomíjené osobnosti českého moderního umění. Její autorkou je kurátorka zmíněné výstavy, historička umění Martina Pachmanová. Křest spojený s prezentací publikace se uskuteční dne 1. června 2023 v 18 hodin v knihkupectví Artmap v Praze (Vojtěšská 196).

Kniha *Věra Jičínská* na základě výběru olejomaleb, pastelů, kreseb, grafik, ale i málo známých fotografií vykresluje dobu, kdy umělkyně mezi válkami studovala, pracovala nebo vystavovala v Brně, Mnichově, Praze, Paříži, Bretani, Budapešti, Pětikostelí či Dobrušce. Mapuje vývoj jejího díla, jehož počátky jsou spjaty s analytickým kubismem a purismem a které se přes neoklasicistickou fázi překlenulo až k výrazně subjektivní „řeči“ tvarů, barev a světla. Připomíná také autorčinu práci na poli užitého umění, jemuž se věnovala po druhé světové válce. V neposlední řadě zhodnocuje její dosud opomíjenou publicistickou činnost.

Publikace není koncipována jako klasická chronologicky upořádaná monografie. Jednotlivé kapitoly se v širších kulturních, sociálních a genderových souvislostech soustředí spíše na konkrétní problémy, které s dílem a osobností Věry Jičínské souvisejí, a taktéž na tematické okruhy její tvorby (ženský akt, mateřství, exotismy, tanec, symboliku světla a stínu).

„Martina Pachmanová sleduje Věru Jičínskou nejen jako malířku, žurnalistku, fotoamatérku, designérku, cestovatelku, ale také jako (moderní) ženu, manželku a matku. V této mnohvrstevnatosti spočívá síla autorčina textu. Díky zvolené struktuře knihy dostává osobnost a dílo Věry Jičínské s každou další fází větší plasticitu a graduje,“ komentuje publikaci její odborný recenzent, historik umění PhDr. Milan Pech, Ph.D.

Pachmanová nechává na mnoha místech textu promlouvat samotnou umělkyni prostřednictvím úryvků z autorčiny deníků a korespondence – události tak zachycuje i z její perspektivy. Líčí mimo jiné obtíže, s jakými se jako žena musela potýkat, když se snažila prosadit v uměleckém prostředí, včetně tlaku ze strany vlastní rodiny, která se ji od umělecké dráhy snažila odradit. Cílem této monografie tedy – slovy autorky – *„není vystavět celistvý či ‚objektivní‘ obraz života a díla umělkyně. Vedle vykreslení formálního vývoje tvorby Věry Jičínské a důležitých událostí, které ovlivňovaly její názory a smýšlení [kniha] usiluje o výklad složitých společenských okolností formování (i deformování) ženské umělecké identity od založení první republiky až po první poúnorovou dekádu“.*

Struktura a kapitoly publikace, kterou upravil přední český grafický designér, ilustrátor a vydavatel Luboš Drtina, v základě korespondují s jednotlivými částmi královéhradecké výstavy. Ačkoli nejde o doprovodný katalog, návštěvníkům galerie může nabídnout rozšířené informace k tématům, která výstava sleduje.

Galerie moderního umění v Hradci Králové na monografii spolupracovala s Kulturním zařízením města Dobrušky – vlastivědným muzeem, které spravuje malířčinu pozůstalost, a Nadačním fondem

Věry Jičínské, Dany Laichterové a Jiřího Görnera. Knihu finančně podpořilo Ministerstvo kultury České republiky, Státní fond kultury České republiky, Nadační fond Věry Jičínské, Dany Laichterové a Jiřího Görnera, město Dobruška a město Hradec Králové.

Věra Jičínská se narodila v Petřkovicích (dnešní část Ostravy) do rodiny vrchního báňského rady Jaroslava Jičínského a Gisely Jičínské (rozené Spothové). Patřila k první generaci umělkyně, které se po vzniku samostatného Československa začaly výrazněji prosazovat. Po studiu na brněnském dívčím lyceu, zřízeném Ženskou vzdělávací jednotou Vesna, nastoupila na Uměleckoprůmyslovou školu v Praze, kde po absolvování všeobecného základu přešla do grafické speciálky Františka Kysely. V roce 1922 odjela studovat grafiku k Fritzimu Helmuthu Ehmckemu na mnichovskou Kunstgewerbeschule. Klíčovou zkušenost pro ni znamenal sedmiletý pobyt v kosmopolitní a názorově otevřené Paříži – od roku 1925 vystavovala na tamních salonech. Naplňovala řadu atributů moderní ženy: vzepřela se otcovské autoritě, když odešla studovat a pracovat do světa; budovala si finanční nezávislost, kouřila, cestovala, krátkými vlasy demonstrovala svobodu a nezávislost. Ačkoli se provdala za malíře a ilustrátora Prokopa Laichtera (s nímž měla dceru Danu Görnerovou, která dnes žije v USA), odmítala diktát „svátosti“ manželství. Podobně jako její generační soupeřnice byla okolím opakovaně upomínána, že životní role ženy souvisí v první řadě s mateřstvím a že právě s ním je spojena také legitimizace ženského umění. Tomuto předsudečnému názoru ve své tvorbě vzdorovala mimo jiné hledáním témat, která do té doby představovala mužskou doménu (včetně senzualní malby ženských aktů) a v neposlední řadě odvážným rozhodnutím vydat se ve svých 50 letech na neprozkoumanou cestu designérky.

Martina Pachmanová je docentkou na Katedře teorie a dějin umění na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (UMPRUM). Ve své badatelské a kurátorské práci se soustředí především na problematiku genderu a feminizmu v meziválečném a současném umění a vizuální kultuře, včetně designu. Publikovala mimo jiné řadu monografií současných českých umělkyně a rovněž zapomenutých meziválečných autorek: *Milada Marešová: Malířka nové věčnosti* (2008); *Madam Gali: Expresionistické dílo Marie Galimberti-Provázkové* (2011); *Vlasta Vostřebalová Fischerová: Mezi sociálním uměním a magickým realismem* (2013, spolu s Michalou Frank Barnovou). Za publikaci *Zrození umělkyně z pěny limonády: Genderové kontexty moderní české teorie a kritiky umění* (2013) získala Cenu F. X. Šaldy. Její kniha *Civilizovaná žena: Ideál i paradox prvorepublikové vizuální kultury* (2021) doprovázející výstavu v Moravské galerii v Brně byla nominována na Cenu Magnesia Litera.